

Каплуненко Ярина

ПЕРСОНАЛЬНЕ БУТТЯ ЯК ЕКЗИСТЕНЦІЙНА ОПОРА ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ УМОВАХ

Анотація

Стаття присвячена аналізу феномену «персонального буття» як екзистенційної опори особистості в умовах кризових викликів сьогодення (війна, пандемія, соціальні трансформації). На основі міждисциплінарного підходу інтегровано філософські та психологічні концепції (С. К'єркегор, Е. Гусерль, М. Гайдеггер, М. Бубер, Ж.-П. Сартр, Г. Марсель; В. Франкл, А. Ленгле, С. Д. Максименко). Розкрито структуру персонального буття через категорії любові, свободи, волі та відповідальності, які формують внутрішній каркас ідентичності та життєстійкості. Встановлено, що у кризових обставинах ці екзистенційні опори забезпечують здатність людини зберігати цілісність, знаходити сенс та реалізовувати автентичні рішення. Зроблено висновок про інтегративний потенціал концепції персонального буття для психологічної науки й психотерапевтичної практики.

Ключові слова: персональне буття, екзистенційний аналіз, любов, свобода, воля, відповідальність, життєстійкість, сенс життя.

№ (2) 10, 2025

Kaplunenko Yaryna

PERSONAL BEING AS AN EXISTENTIAL GROUNDING OF THE PERSON IN PERIODS OF CRISIS

Abstract

The article explores the phenomenon of personal being as an existential foundation of personality under the crisis challenges of modernity (war, pandemic, social transformations). Based on an interdisciplinary approach, the study integrates philosophical and psychological concepts (Søren Kierkegaard, E. Husserl, M. Heidegger, M. Buber, Jean-Paul Sartre, G. Marcel; Viktor Frankl, A. Längle, Stanislav D. Maksymenko). The structure of personal being is revealed through love, freedom, will, and responsibility, which form the inner framework of identity and resilience. It is established that in crisis conditions, these existential foundations

enable individuals to preserve integrity, find meaning, and make authentic decisions. The conclusion emphasises the integrative potential of the concept of personal being for psychological science and psychotherapeutic practice.

Keywords: personal being, existential analysis, love, freedom, will, responsibility, resilience, meaning of life.

Вступ

У сучасному світі, де глобальні кризи, війна, пандемія та соціальні зрушення формують нову реальність, персональне буття постає як ключовий екзистенційний ресурс збереження цілісності та гідності особистості. Звичні опори — стабільність, передбачуваність, соціальні інституції — стрімково втрачають свою надійність. В умовах невизначеності та втрати зовнішніх орієнтирів особистість змушена шукати внутрішні джерела стійкості, адаптивності та сенсу (Frankl, 2006; Yalom, 2020).

Особливої актуальності ця проблема набуває в українському контексті. Реальність повномасштабної війни, щоденні виклики та екзистенційні загрози ставлять перед людиною питання самовизначення, ідентичності, морального вибору. Персональне буття, як унікальний спосіб взаємодії та зустрічі людини зі світом, розкривається через категорії любові, свободи, волі та відповідальності — засадничі опори, що формують внутрішню архітектуру особистості та забезпечують її стійкість (Längle, 2005; Maksymenko, 2006).

Ці поняття мають як філософське, так і прикладне психологічне значення. Вони розкриваються в працях класиків екзистенційної філософії (Kierkegaard, 1980; Husserl, 1913; Buber, 1923; Heidegger, 1967; Sartre, 1943; Marcel, 1951) та у працях засновників і сучасних представників екзистенційно-орієнтованої психології (Frankl, 1988, 2006; Längle, 2003, 2005). Також вони розвиваються у концепції самоздійснення особистості, представлений у генетико-моделюючому підході С. Д. Максименка (1998, 2006). Таким чином, проблематика персонального буття інтегрує філософські, психологічні та терапевтичні виміри, що підтверджується сучасними спробами поєднати екзистенційні та еволюційні підходи в єдину метамодель (Menzies, 2024).

Особлива увага в контексті цієї статті приділяється розумінню любові як первинної опори особистості, свободи як простору вибору, волі як сили самореалізації та відповідальності як етичного стрижня буття. Як зазначає С. Д. Максименко, «особистість починається з любові», і саме вона збагачує життя смыслом навіть за найскладніших умов (Maksymenko, 2006). Війна руйнує соціальні зв'язки, сприяє поляризації та відокремленню, проте любов до ближнього, своєї сім'ї, країни та до життя загалом може стати цементуючим чинником, який утримує життя людини та суспільства в цілому. Любов спонукає до діалогу, взаємопідтримки та порозуміння, що є засадничо важливим для виживання й розвитку в умовах безперервних загроз (Frankl, 1988; Buber, 1923).

Категорія «свобода» передбачає можливість вибору навіть тоді, коли

зовнішні умови обмежені, й визначає здатність людини не лише обирати, але й брати відповідальність за своє життя. В. Франкл наголошував, що «наша єдина свобода пролягає в проміжку між стимулом і реакцією» (Frankl, 2006, p. 66). Ж.-П. Сартр стверджував, що «людина приречена бути вільною» (Sartre, 1943), адже свобода є невід'ємною характеристикою людського буття, яка відкриває простір для самовизначення, але водночас накладає тягар відповідальності.

Воля тісно пов'язана зі свободою й виступає внутрішньою силою, що спонукає до дії. В. Франкл (1988) визначав її як інструмент реалізації свободи та сенсу. В кризових умовах, коли пасивність може стати пасткою, воля до життя, змін та боротьби є необхідною для виживання й розвитку. Відповідальність є природним продовженням свободи й волі, оскільки кожен вибір має наслідки не лише для особистого, але й для суспільного буття. У часи війни відповідальність набуває особливого значення, стаючи підґрунтям солідарності та спільної боротьби за життя й справедливості (Tillich, 1952; Frankl, 2006).

Таким чином, персональне буття є не лише фактом існування, а способом автентичної присутності людини у світі, що інтегрує любов, свободу, волю та відповідальність. Воно забезпечує внутрішній каркас стійкості й життєстійкості особистості, дозволяючи перетворювати кризу на можливість для зростання.

Матеріали та методи дослідження

Мета дослідження

Метою дослідження є встановити та обґрунтувати роль персонального буття як екзистенційної опори для формування зрілої особистості в умовах соціальних і моральних криз, зокрема через аналіз категорій любові, свободи, волі та відповідальності.

Завдання дослідження

1. Проаналізувати філософські джерела, у яких закладено розуміння категорії «персональне буття» (Kierkegaard, 1980; Husserl, 1913; Heidegger, 1967; Sartre, 1943; Buber, 1923; Marcel, 1951).

2. Виявити психологічні концепції персонального буття в екзистенційно-аналітичній та психологічній традиціях (Frankl, 1988, 2006; Längle, 2003, 2005; Maksymenko, 2006).

3. Узагальнити функції персонального буття як внутрішньої опори особистості у кризових умовах.

4. Обґрунтувати прикладне значення концепту для психологічної практики в сучасному освітньому та соціальному просторі (Arslan, Yildirim, & Wong, 2021; Stålbrand, 2025).

Методи дослідження

- **Феноменологічний підхід** – для опису структур персонального досвіду буття та виявлення його смислових констант (Husserl, 1913; Heidegger, 1967).

- **Якісний контент-аналіз** – для вивчення й систематизації змістових конструктів, пов'язаних із персональним буттям на основі філософських і психологічних джерел (Frankl, 2006; Längle, 2005).

- **Порівняльний аналіз** – для узагальнення підходів і виокремлення

відмінностей та подібностей у концепціях персонального буття (Binswanger, 1942; Sartre, 1943; Buber, 1923; Maksymenko, 2006).

- **Інтерпретативний підхід** – для осмислення екзистенційних категорій у контексті посттравматичних і соціокультурних змін, зокрема в українському воєнному контексті (Karlunenko, 2017, 2018).

Дизайн дослідження

Робота має теоретико-аналітичний характер і базується на міждисциплінарному підході, що інтегрує екзистенційну філософію, філософську антропологію, феноменологію та екзистенційно-орієнтовану психологію. Емпірична вибірка та статистичні методи не застосовувалися, однак висновки формуються на основі глибинного аналізу першоджерел і вторинних інтерпретацій (Arslan et al., 2021; Ghonchehpour et al., 2025).

Результати дослідження

Персональне буття втілює унікальність та неповторність людини, здатність людини бути самою собою, автентично проживати власне життя та набуває особливого значення у часи кризи. В умовах війни, коли суспільне напруження й колективні страждання можуть знеособити людину, збереження особистої ідентичності стає місцем і позицією супротиву, джерелом опірності й сили. Не лише здібності та таланти є проявом унікальності кожної особистості, але й її здатність робити вибір, приймати рішення, проявляти любов та відчувати відповідальність за свої дії (Karlunenko, 2017, 2018).

У філософії питання персонального буття розглядається у контексті таких проблем:

- **Ідентичність:** що робить людину собою, якою вона є? Чинники, які впливають на формування особистості?
- **Свобода волі:** чи має людина свободу вибору, чи її дії детерміновані зовнішніми обставинами?
- **Відповідальність:** яку відповідальність несе людина за свої дії та їхні наслідки?
- **Сенс життя:** яка мета людського існування, яке значення має життя?
- **Стосунки з іншими:** як взаємодія з іншими впливає на формування особистості та її буття?

У межах філософської антропології, екзистенційної філософії та феноменології поняття «персональне буття» розглядається як унікальний спосіб існування людини як особистості — як «Я» (Self), що усвідомлює, рефлексує, вибирає й несе відповідальність за своє життя (Husserl, 1913; Heidegger, 1967; Binswanger, 1942). Це не просто факт існування, а спосіб свідомої присутності у світі. Не лише структура чи функція, а радше позиція й спосіб існування.

Серен К'єркегор описував персональне буття як завдання стати собою, долаючи суперечності між естетичним, етичним і релігійним способами життя. Це трансформація, яку людина має здійснити, усвідомлюючи «буття до смерті» й «закинутість у світ» (Kierkegaard, 1980).

Едмунд Гусерль розглядав «Я» як трансцендентальний суб'єкт: «“Я” — не емпірична річ, а центр смислового означення світу». Світ набуває свого значення

завдяки персональному сприйняттю. Інакше кажучи, зміст особистості визначає спосіб сприйняття та інтерпретації світу. За Е. Гусерлем, персональне буття формується через інтенційність — спрямованість свідомості, де суб'єкт не лише існує у світі, а й водночас його конститує (Husserl, 1913).

Мартін Гайдеггер трактував *Dasein* як «буття-присутність» (*being-there*), тобто спосіб існування, у якому людина завжди вже перебуває у світі та співвідноситься з ним, проектує себе на можливості та усвідомлює власну скінченність. «*Dasein* існує як проектування себе на можливості», — писав він, підкреслюючи персональну відповідальність та автентичність (Heidegger, 1967). Персональне буття у нього — це екзистенціал людського існування як «буття-до-смерті» та «буття-в-світі», що визначає саме людське буття. Людвіг Бінсвангер розрізняв модальності буття: *Umwelt* (буття-в-собі, світ речей), *Mitwelt* (буття-з-іншими, соціальні стосунки) та *Eigenwelt* (персональне буття як автентичне, відкрите й творче існування). Персональне буття (*personalisches Dasein*), з його точки зору, це усвідомлення себе як суб'єкта у світі з іншими, відкрите до світу, іншого та власних можливостей. Ґрунтуючись на свободі й відповідальності, воно не зводиться до ролей чи функцій і є основою автентичних стосунків (Binswanger, 1942).

Жан-Поль Сартр наголошував: «людина приречена бути вільною», бо свобода є сутнісною характеристикою, яка надає змогу визначати власні цінності та цілі, але й накладає тягар відповідальності, що робить це життя персональним творчим актом (Sartre, 1943). Мартін Бубер, в цьому контексті, підкреслював роль автентичного діалогу: «Людина стає Я лише через Ти», тим самим вказуючи, що ідентичність формується у стосунку з Іншим (Buber, 1923). Габріель Марсель наголошував, що людина реалізує своє буття через любов, надію та участь у стосунках, відкритих до трансцендентного (Marcel, 1951).

Віктор Франкл, в контексті, персонального буття вводив поняття *Person*, яке означає духовний вимір людського існування, що не редукується до біологічного чи психічного. *Person* — це ноологічний центр, який зберігає свободу навіть у найекстремальніших умовах (наприклад, досвід концтабору). Цей вимір характеризується унікальністю (кожна людина є неповторною і незамінною), трансцендентністю (здатністю виходити за межі власного «Я» у спрямуванні до сенсу й цінностей), свободою (можливістю займати позицію навіть у ситуації зовнішнього примусу) та відповідальністю (етичним обов'язком за власні рішення і дії). З точки зору В. Франкла, *Person* - це не просто психологічна структура, а духовне осердя людини, джерело свободи та гідності, що й обумовлює її персональний вимір буття (Frankl, 1988, 2006).

Альфрід Ленгле, розвиваючи ідеї В. Франкла, підкреслював діалогічність *Person*, та розробив концепцію чотирьох фундаментальних екзистенційних мотивацій, в межах яких персональне буття людини реалізується: стосунки зі світом речей, іншими людьми, самим собою та зі смыслом. На відміну від В. Франкла, для якого *Person* - незмінна глибинна сутність людини, незалежна від психічних процесів, Альфрід Ленгле вважає її живим та динамічним центром

буття, що постійно розвивається та оновлюється у взаємодії зі світом, інтегруючи свободу, відповідальність, повагу у стосунках з собою та іншими, у пошуку внутрішньої згоди та сенсу. А. Ленгле «екзистенціалізує» поняття *Person*, робить його більш психологічним і феноменологічним (Längle, 2003, 2005).

Український психолог Сергій Максименко розглядав персональне буття як процес становлення й самореалізації особистості у світі через активність та подолання криз. Його засадничі характеристики: екзистенційність (*життя як шлях*), активність (*становлення через діяльність*), розвиток (*динамічний процес*), автентичність і відповідальність. Для С. Максименка персональне буття — це спосіб автентичного існування, у якому особистість розкриває свою суб'єктність, відповідальність і неповторність (Maksymenko, 2006).

Узагальнюючи, можемо зазначити, що персональне буття — це не просто «Я існую», а «Я обираю, як бути». Унікальність людського існування розкривається у свободі, творчості, відповідальності, діалозі та автентичності. Персональне буття охоплює унікальний спосіб проживання життя окремою людиною, її світосприйняття, переживання та реалізацію в світі. Воно включає в себе як об'єктивні аспекти (фізичне тіло, соціальне середовище, умови життя, поточний біографічний досвід), так і суб'єктивні, наприклад, думки, почуття, цінності, установки та цілі.

До елементів персонального буття можна віднести:

Фізичне тіло: матеріальна основа буття, що дозволяє взаємодіяти з навколишнім світом;

Соціальне середовище: вплив сім'ї, друзів, суспільства на формування особистості та її досвіду;

Психіка: внутрішній світ емоцій, почуттів, мотивів, що визначають поведінку та ставлення до себе та інших;

Когнітивні здібності: способи пізнання;

Цінності та переконання: особистісні принципи, переконання, що керують вибором та діями;

Цілі та сенс життя: прагнення до певних результатів та розуміння власного призначення;

Свідомість та самосвідомість: суб'єктивне переживання світу, здатність до самоаналізу та рефлексії; розуміння себе як унікальної, відмінної від інших особистості (Heidegger, 1967; Längle, 2005).

У кризових ситуаціях ці елементи забезпечують: збереження ідентичності; пошук і відчуття сенсу; здатність до автентичних рішень; побудову стосунків, заснованих на взаємоповазі; досягнення внутрішньої згоди та рівноваги (Frankl, 2006; Arslan et al., 2021).

Найважливішими опорами виступають чотири базові категорії:

- **Любов** — цементує суспільство, відкриває шлях до діалогу та підтримки (Buber, 1923; Frankl, 1988).

- **Свобода** — зберігається навіть під тиском зовнішніх обставин, забезпечує простір для вибору (Sartre, 1943; Frankl, 2006).

- **Воля** — внутрішня сила, що спонукає до дії й подолання пасивності, «вістря здійснення екзистенції» (Frankl, 1988).

- **Відповідальність** — етичний вимір буття, який визначає наслідки вибору та вплив на інших (Tillich, 1952; Längle, 2005).

У результаті проведеного аналізу можемо зазначити, що інтеграція любові, свободи, волі та відповідальності формує внутрішній каркас персонального буття як механізму збереження цілісності, смислотворення та життестійкості особистості навіть у найекстремальніших обставинах. Емпіричні дослідження останніх років підтверджують цю інтегративну функцію: Ма та колеги (2024) показали, що екзистенційне благополуччя формується у взаємодії внутрішніх ресурсів (стійкість), соціальної підтримки та подолання негативних емоцій (Ma et al., 2024). Такі висновки, також, узгоджуються з підходом Т. М. Титаренко, яка розглядає «екзистенційний ландшафт посттравматичного життєтворення особистості» як простір, у якому формуються внутрішні ресурси для відновлення цілісності та смислу після кризових подій (Титаренко, 2020). Обидва підходи підкреслюють значення внутрішніх екзистенційних опор у процесі відновлення цілісності та смислотворення. Якщо концепція персонального буття конкретизує такі ресурси через базові категорії любові, свободи, волі та відповідальності, то Титаренко демонструє, як їхня дія розгортається у динамічному процесі життєтворення після травми. Поєднання цих перспектив дозволяє побачити персональне буття не лише як статичну опору, але і як простір розвитку, у якому формується нова цілісність та сенс у посттравматичних умовах.

Дискусія

Результати наукового аналізу підтверджують, що категорія «персональне буття» є засадничим поняттям у філософсько-психологічному осмисленні людського існування, особливо в умовах кризових викликів. У різних традиціях ця категорія набуває багатовимірного змісту, а її сучасне тлумачення інтегрує філософські, психологічні та антропологічні виміри (Kierkegaard, 1980; Heidegger, 1967; Frankl, 2006; Längle, 2005; Maksymenko, 2006).

Персональне буття як внутрішня опора у кризі

Збереження ідентичності та унікальності людини в умовах війни й колективних страждань постає не лише як індивідуальне завдання, але й як акт спротиву знеособленню. Це узгоджується з ідеями В. Франкла, який описував *Person* як ноологічний вимір людського буття, що зберігає свободу навіть у найекстремальніших умовах (Frankl, 1988, 2006). У цьому сенсі персональне буття виступає екзистенційним ресурсом, що забезпечує цілісність, гідність та життестійкість.

Співвідношення філософських і психологічних концепцій

Філософи-екзистенціалісти (Kierkegaard, 1980; Husserl, 1913; Heidegger, 1967; Sartre, 1943; Buber, 1923; Marcel, 1951) визначали персональне буття як завдання автентичності, свободи та відповідальності. Сучасні психологічні підходи розвинули ці ідеї у прикладному вимірі. В. Франкл (2006) підкреслював, що осердя персонального буття, *Person*, має духовну природу й постає як ноологічний

центр людини, здатний зберігати свободу навіть у найекстремальніших умовах, включно з досвідом концтабору; цей вимір вирізняється унікальністю та здатністю до трансцендентності. Персональне буття, таким чином, можна розглядати як безпосереднє втілення цього духовного центру у щоденному існуванні людини. А. Ленгле (2005) розглядає *Person* як живий суб'єкт у стосунку зі світом, якому притаманна відкритість, свобода й відповідальність, внутрішня згода та самоцінність, а персональне буття як процес здійснення людиною власної екзистенції в межах чотирьох фундаментальних вимірів; результат інтеграції досвіду, що формується у стосунках і діалозі; С. Максименко (2006) розглядав його як процес становлення й самореалізації особистості через активність, розвиток та подолання криз.

Дискусійним є питання співвідношення духовного виміру *Person* (у Франкла) з психолого-антропологічним баченням персонального буття (у Максименка). Можливим компромісом є позиція Ленгле, який інтегрує обидва підходи, розглядаючи *Person* як динамічний центр, що поєднує духовність та психологічний досвід (Längle, 2005).

Базові екзистенційні категорії як універсальні опори

На основі теоретичного аналізу можна стверджувати, що любов, свобода, воля та відповідальність виступають головними чинниками, які забезпечують збереження ідентичності та внутрішньої стійкості особистості у кризових ситуаціях (Buber, 1923; Sartre, 1943; Frankl, 2006; Längle, 2005). У ситуації руйнації зовнішніх структур саме ці екзистенційні опори дають змогу людині зберегти рівновагу, знаходити сенс, будувати автентичні стосунки, та створювати нову перспективу життя. Це корелює з підходом Т. М. Титаренко (2020), яка підкреслює значення посттравматичного життєтворення як шляху до інтеграції особистості після кризових потрясінь.

Водночас відкритим залишається питання універсальності цих категорій. Чи можна розглядати їх як сталі для всіх культур і соціальних контекстів, чи ж їхня структура змінюється залежно від історико-соціальних умов? Це обумовлює необхідність подальших міжкультурних досліджень у цьому напрямку (Arslan, Yıldırım, & Wong, 2021; Stålbbrand, 2025).

Динамічність персонального буття

Більшість авторів розглядає персональне буття не як статичний стан, а як процес становлення. Ідеї С. Д. Максименка про розвиток суб'єктності у кризах (Maksymenko, 2006) корелюють із концепцією А. Ленгле про «внутрішню згоду» й автентичні рішення (Längle, 2005). Це вказує на перспективність дослідження персонального буття у часовій динаміці: як воно формується, виокремлюється, змінюється та інтегрує досвід кризових ситуацій.

Прикладне значення

Розуміння персонального буття має як теоретичне, так і практичне значення. В умовах війни, соціальної нестабільності та особистих криз воно може стати підґрунтям для:

- психотерапевтичної роботи з подолання травми й екзистенційної тривоги;

- формування життєстійкості та смислотворення;
- розвитку зрілості та відповідальності в особистому, професійному й громадському житті.

Перспективним завданням є інтеграція філософських категорій у психологічну діагностику та інтервенції, що потребує подальших досліджень і міждисциплінарного діалогу (Ghonchehpour et al., 2025; Pinel & Long, 2024). Потреба в міждисциплінарному підході узгоджується з сучасними концепціями інтеграції екзистенційної та еволюційної психології у межах розширеної метамоделі терапії (Menzies, 2024).

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що категорія «персональне буття» є визначальною для розуміння унікальності та життєстійкості особистості, особливо в умовах кризових викликів. Вона інтегрує багатовимірність людського існування та забезпечує внутрішню опору, стійкість і здатність до смислотворення навіть у найскладніших умовах. Персональне буття - це не лише факт існування, а спосіб свідомої автентичної присутності у світі, що включає свободу вибору, відповідальність, любов та пошук сенсу (Heidegger, 1967; Sartre, 1943; Frankl, 2006). У кризових ситуаціях персональне буття стає внутрішнім джерелом опірності, збереження ідентичності та цілісності.

Було проаналізовано наступні напрямки: інтегративний потенціал концепції, динамічність становлення особистості, екзистенційні категорії як фундамент та прикладне значення концепції персонального буття.

Було доведено, що персональне буття можна визначити як унікальний спосіб існування людини, що інтегрує матеріальні умови, емоційно-вольову та когнітивну сфери, а також антропологічні характеристики — свободу, відповідальність, любов і сенс. Воно забезпечує внутрішню опору та можливість самореалізації навіть у найекстремальніших обставинах. Сучасні дослідження підтверджують, що ці екзистенційні опори є ключовими механізмами життєстійкості та посттравматичного зростання (Pinel et al., 2017; Ståhlbrand, 2025; Kimhi et al., 2023; Liu et al., 2023; Ma et al., 2024).

ЛІТЕРАТУРА

1. Каплуненко, Я. Ю. (2017). Вплив травми на екзистенційну структуру особистості. Екзистенціально-аналітичний підхід до опрацювання психотравматичного досвіду. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАНП України. Психологія особистості. Психологічна допомога особистості*, 9(15), 184–193.
2. Каплуненко, Я. Ю. (2018). Психологічна пружність і крихкість: екзистенційно-аналітичний погляд. *Психологія та психосоціальні інтервенції*, 1, 41-45. <https://doi.org/10.18523/2617-2348.2018.41-45>
3. Максименко, С. Д. (1998). *Основи генетичної психології*. НПЦ Перспектива.
4. Максименко, С. Д. (2006). *Генеza здійснення особистості*. ТОВ «КММ».
5. Титаренко, Т. (2020). Екзистенційний ландшафт посттравматичного життєтворення

- особистості. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*, (44(47)), 7–15. [https://doi.org/10.33120/SSJ.VI44\(47\).111](https://doi.org/10.33120/SSJ.VI44(47).111)
6. Arslan, G., Yıldırım, M., & Wong, P. T. P. (2021). A longitudinal examination of the association between meaning in life, resilience, and mental well-being during the coronavirus pandemic. *Frontiers in Psychology*, 12, Article e645597. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.645597>
 7. Binswanger, L. (1942). *Grundformen und Erkenntnis menschlichen Daseins*. Max Niehans.
 8. Buber, M. (1923). *Ich und Du*. Insel Verlag.
 9. Frankl, V. E. (1988). *The will to meaning: Foundations and applications of logotherapy*. Meridian Book. (Original work published 1969).
 10. Frankl, V. E. (2006). *Man's search for meaning: An introduction to logotherapy*. Beacon Press.
 11. Ghonchehpour, A., Nasab, F. R. S., Maghsoudi, F., & Mehdipour-Rabori, R. (2025). Existential anxiety of nurses in the COVID-19-virus units and its relation with resilience and posttraumatic growth. *Health Science Reports*, 8(3). <https://doi.org/10.1002/hsr2.70547>
 12. Heidegger, M. (1967). *Sein und Zeit* (11th ed.). M. Niemeyer. (Original work published 1927).
 13. Husserl, E. (1913). *Ideen zu einer reinen Phänomenologie und phänomenologischen Philosophie*. M. Niemeyer.
 14. Kierkegaard, S. (1980). *Kierkegaard's Writings, XIX, Volume 19: The sickness unto death: A Christian psychological exposition for upbuilding and awakening* (H. V. Hong, & E. H. Hong, Eds., & Trans.). Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400847020>
 15. Kimhi, S., Eshel, Y., Marciano, H., & Adini, B. (2023). Impact of the war in Ukraine on resilience, protective, and vulnerability factors. *Frontiers in Public Health*, 11, Article e1053940. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1053940>
 16. Längle, A. (2003). *Person – Existenz – Therapie*. Wien: Facultas. Не існує інформації про книгу в інтернеті
 17. Längle, A. (2005). The Search for Meaning in Life and the Existential Fundamental Motivations. *Existential Analysis*, 16(1), 2–14.
 18. Ma, Y., Chen, S., Dong, H., Guo, R., Liu, R., Xie, J., & Sun, Z. (2024). Relationship between resilience, social support, existential well-being and negative emotions in cervical cancer patients: A mediation analysis. *Journal of Cancer*, 15(11), 3418–3426. <https://doi.org/10.7150/jca.91260>
 19. Marcel, G. (1951). *Le mystère de l'être*. Aubier.
 20. Menzies, R. G., & Menzies, R. E. (2024). Existential therapies and the extended evolutionary meta-model: Turning existential philosophy into process-based therapy. *Journal of Contextual Behavioral Science*, Article e100840. <https://doi.org/10.1016/j.jcbs.2024.100840>
 21. Pinel, E. C., Long, A. E., Murdoch, E. Q., & Helm, P. (2017). *A prisoner of one's own mind: Identifying and understanding existential isolation*. *Personality and Individual Differences*, 105, 54–63. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.09.024>
 22. Sartre, J.-P. (1943). *L'Être et le Néant*. Gallimard.
 23. Stålbbrand, I. S., Brissman, I., Nyman, L., Sidenvall, E., Tranberg, M., Wallin, A., Wamsler, C., & Jacobsen, J. (2025). An interdisciplinary model to foster existential resilience and transformation. *Challenges*, 16(1), 5. <https://doi.org/10.3390/challe16010005>
 24. Tillich, P. (1952). *The courage to be*. Collins.
 25. Yalom, I. D. (2020). *Existential psychotherapy*. Basic Books.

REFERENCES

1. Kaplunenko, Ya. Yu. (2017). Vplyv travmy na ekzystentsiinu strukturu osobystosti. Ekzystentsialno-analitychnyi pidkhid do opratsiuvannia psykhotravnivnoho dosvidu [The impact of trauma on

- the existential structure of the personality. An existential-analytic approach to the processing of psychotraumatic experience]. *Aktualni problemy psykholohii: Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii imeni H. S. Kostiuka NANP Ukrainy. Psykholohiia osobystosti. Psykholohichna dopomoha osobystosti*, 9(15), 184–193.
2. Kaplunenko, Ya. Yu. (2018). Psykholohichna pruzhnist i kryhkist: ekzystentsiino-analitychnyi pohliad [Psychological resilience and fragility: Existential-analytical view]. *Psykholohiia ta psykosotsialni interventsii*, 1, 41–45. <https://doi.org/10.18523/2617-2348.2018.41-45> [In Ukrainian].
 3. Maksymenko, S. D. (1998). *Osnovy henetychnoi psykholohii* [Fundamentals of genetic psychology]. NPTs Perspektyva [In Ukrainian].
 4. Maksymenko, S. D. (2006). *Heneza zdiisnennia osobystosti* [The Genesis of Personal Realization]. TOV “KMM” [In Ukrainian].
 5. Tytarenko, T. (2020). Ekzystentsiinyi landshaft posttravmatychnoho zhyttietvorennia osobystosti [The existential landscape of post-traumatic life-formation of the individual]. *Naukovi studii iz sotsialnoi ta politychnoi psykholohii*, (44(47)), 7–15. [https://doi.org/10.33120/SSJ.VI44\(47\).111](https://doi.org/10.33120/SSJ.VI44(47).111) [In Ukrainian].
 6. Arslan, G., Yildirim, M., & Wong, P. T. P. (2021). A longitudinal examination of the association between meaning in life, resilience, and mental well-being during the coronavirus pandemic. *Frontiers in Psychology*, 12, Article e645597. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.645597>
 7. Binswanger, L. (1942). *Grundformen und Erkenntnis menschlichen Daseins*. Max Niehans.
 8. Buber, M. (1923). *Ich und Du*. Insel Verlag.
 9. Frankl, V. E. (1988). *The will to meaning: Foundations and applications of logotherapy*. Meridian Book. (Original work published 1969).
 10. Frankl, V. E. (2006). *Man's search for meaning: An introduction to logotherapy*. Beacon Press.
 11. Ghonchehpour, A., Nasab, F. R. S., Maghsoudi, F., & Mehdipour-Rabori, R. (2025). Existential anxiety of nurses in the COVID-19-virus units and its relation with resilience and posttraumatic growth. *Health Science Reports*, 8(3). <https://doi.org/10.1002/hsr2.70547>
 12. Heidegger, M. (1967). *Sein und Zeit* (11th ed.). M. Niemeyer. (Original work published 1927).
 13. Husserl, E. (1913). *Ideen zu einer reinen Phänomenologie und phänomenologischen Philosophie*. M. Niemeyer.
 14. Kierkegaard, S. (1980). *Kierkegaard's Writings, XIX, Volume 19: The sickness unto death: A Christian psychological exposition for upbuilding and awakening* (H. V. Hong, & E. H. Hong, Eds., & Trans.). Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400847020>
 15. Kimhi, S., Eshel, Y., Marciano, H., & Adini, B. (2023). Impact of the war in Ukraine on resilience, protective, and vulnerability factors. *Frontiers in Public Health*, 11, Article e1053940. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1053940>
 16. Längle, A. (2003). *Person – Existenz – Therapie*. Wien: Facultas. Не існує інформації про книгу в інтернеті
 17. Längle, A. (2005). The Search for Meaning in Life and the Existential Fundamental Motivations. *Existential Analysis*, 16(1), 2–14.
 18. Ma, Y., Chen, S., Dong, H., Guo, R., Liu, R., Xie, J., & Sun, Z. (2024). Relationship between resilience, social support, existential well-being and negative emotions in cervical cancer patients: A mediation analysis. *Journal of Cancer*, 15(11), 3418–3426. <https://doi.org/10.7150/jca.91260>
 19. Marcel, G. (1951). *Le mystère de l'être*. Aubier.
 20. Menzies, R. G., & Menzies, R. E. (2024). Existential therapies and the extended evolutionary meta-model: Turning existential philosophy into process-based therapy. *Journal of Contextual Behavioral Science*, Article e100840. <https://doi.org/10.1016/j.jcbs.2024.100840>
 21. Pinel, E. C., Long, A. E., Murdoch, E. Q., & Helm, P. (2017). *A prisoner of one's own mind: Identifying and understanding existential isolation*. *Personality and Individual Differences*, 105, 54–63. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.05.038>

org/10.1016/j.paid.2016.09.024

22. Sartre, J.-P. (1943). *L'Être et le Néant*. Gallimard.
23. Stålbbrand, I. S., Brissman, I., Nyman, L., Sidenvall, E., Tranberg, M., Wallin, A., Wamsler, C., & Jacobsen, J. (2025). An interdisciplinary model to foster existential resilience and transformation. *Challenges*, 16(1), 5. <https://doi.org/10.3390/challe16010005>
24. Tillich, P. (1952). *The courage to be*. Collins.
25. Yalom, I. D. (2020). *Existential psychotherapy*. Basic Books.

Відомості про автора

Ярина КАПЛУНЕНКО, к.псих.н., старший науковий співробітник Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України

Yaryna Kaplunenko, PhD in Psychology, Senior researcher of G.S. Kostiuk Institute of Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine

ORCID: 0000-0001-7369-8495

E-mail: yaryna.kaplunenko@gmail.com